

УДК 330.117 : 355.21

DOI: 10.35432/tisb292023289694

УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Медловська Наталія Вікторівна

аспірантка кафедри

менеджменту, фінансів і бізнес-технологій

Національний університет «Одеська політехніка»,

<https://orcid.org/0000-0002-4954-9112>

У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану з 24 лютого 2022 року сфера управління регіональним розвитком зазнала суттєвих змін. Виникло багато потреб, зокрема щодо ефективного використання соціально-економічного потенціалу регіону, підвищення конкурентоспроможності регіону. Одночасно постало питання розв'язувати проблеми регіону та долати виклики, які виникли у зв'язку з бойовими діями.

В умовах дії воєнного стану зростає важливість оптимізації процесів управління регіонами. Необхідно визначити пріоритетні напрями удосконалення публічного управління в умовах дії воєнного стану, визначити відповідні стратегічні орієнтири розвитку держави та механізмів підвищення ефективності управління. Обов'язково слід врахувати перспективи повоєнного етапу [1, с. 32].

Також обов'язковим буде застосування іноземного досвіду управління регіональним розвитком в період дії воєнного стану, але треба обрати досвід країн, які успішно подолали всі виклики війни та в цей час продовжують розвиватися.

Також доцільним буде застосування інноваційного потенціалу системи управління регіональним розвитком, тобто органи регіонального управління та посадові особи мають розробити нові нестандартні ідеї для вирішення поточних завдань регіонального розвитку. Розробка таких ідей відбувається в найкоротші строки та при обмежених ресурсах.

В умовах дії воєнного стану особливо важливою є адекватна регіональна політика. Адекватна регіональна політика є запорукою існування та неконфліктного розвитку держави.

Необхідно забезпечити стійкий соціально-економічний розвиток регіонів, підвищити рівень життя населення, вжити заходів для забезпечення та дотримання соціальних стандартів кожного громадянина. Важливою умовою є ефективне використання ресурсного потенціалу регіону, оскільки в період дії воєнного стану він є обмеженим.

Необхідно сформувати ефективні механізми управлінської взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Одним зі стратегічних напрямів інституційних перетворень є трансформація чинної системи управління регіональним розвитком з метою наближення її до стандартів європейських країн.

Управління регіональним розвитком в умовах дії воєнного стану є важливим та відповідальним завданням для держави. З метою забезпечення ефективного управління регіональним розвитком в період дії воєнного стану можуть застосовуватися наступні принципи:

1. Координація дій між військовими, зокрема військовими адміністраціями, та цивільними органами влади. В умовах дії воєнного стану важливо, щоб всі дії були спрямовані на досягнення однієї мети – забезпечення безпеки громадян та захисту територій. Для цього необхідно планувати та координувати дії між військовими, зокрема військовими

адміністраціями, та цивільними органами влади. В період дії воєнного стану всі дії цивільних органів влади обов'язково мають бути узгоджені з військовою адміністрацією.

2. Реалізація заходів щодо забезпечення безпеки на території регіону. До таких заходів можуть належати встановлення блокпостів на всіх в'їздах та виїздах з регіону. Введення комендантської години, введення режиму карантину на певній території та інші дії, які можуть допомогти забезпечити безпеку громадян. Протягом всього періоду дії воєнного стану діють посилені заходи безпеки.

3. Розвиток інфраструктури та економіки регіону. Попри те, що воєнний стан суттєво впливає на економіку та інфраструктуру регіону, важливо продовжити розвиток та забезпечити поточну роботу. Для цього може бути запроваджена програма підтримки підприємств та розвиток малого та середнього бізнесу. Слід врахувати той факт, що внаслідок бойових дій в кожному регіоні нашої держави є пошкоджена чи зруйнована інфраструктура, яка потребує відновлення.

4. Забезпечення доступності соціальних послуг. Важливо не забувати про потреби громадян в період дії воєнного стану та забезпечувати їм доступ до необхідних соціальних послуг, таких як медична допомога, харчування, житло та інше.

5. Взаємодія з міжнародними організаціями. У разі запровадження воєнного стану держава може звернутися до міжнародних організацій, таких як ООН, Міжнародний комітет Червоного Хреста та інші для отримання допомоги та підтримки. Зараз міжнародними організаціями активно надається підтримка громадянам України, які постраждали внаслідок війни.

Загалом, ефективне управління регіональним розвитком під час воєнного стану потребує грамотного планування та координації дій між різними підрозділами влади, а також врахування потреб та інтересів громадян.

Від рівня соціально-економічного розвитку регіону та від формування ефективної системи управління регіональним розвитком залежить ефективність функціонування національної економіки.

Трансформація чинної системи управління регіональним розвитком є стратегічним напрямом інституційних перетворень в державі, мета якої – наближення до стандартів європейських країн.

Необхідність удосконалення управління соціально-економічними процесами в регіоні зумовлена не тільки воєнним станом, але й загостренням світової конкуренції територій щодо залучення та збереження різних ресурсів, також підвищенням ролі територій щодо власного соціально-економічного становища.

Нових підходів з боку регіональних органів влади потребують такі сфери: створення сприятливого бізнесу на регіональному рівні, взаємодія і співпраця органів влади та бізнесу, цільові програми та проекти регіонального розвитку та інше. В даний період взаємодія влади та бізнесу є однією з основних умов здійснення ефективного управління, оскільки ця проблема є особливо важливою для України на шляху інтеграції до Європейського Союзу.

Але слід врахувати той факт, що впровадження інновацій на регіональному рівні, особливо в період дії воєнного стану, матиме певні економічні ризики. Для системи управління регіональним розвитком будь-які інноваційні рішення матимуть економічні, соціальні та правові наслідки, тому для їх застосування має бути обґрунтовано.

Інноваційний потенціал системи управління регіональним розвитком – це здатність органів регіонального управління та посадових осіб готувати нові нестандартні ідеї для вирішення завдань регіонального розвитку. Інноваційним потенціалом є технології та ресурси. Найважливішим ресурсом є людський ресурс, оскільки інновація – це результат діяльності людей [2, с. 3].

До запровадження воєнного стану на території України основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики

у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців була Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року №695 [3].

В період дії воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 21.04.2022 року №266/2022 (зі змінами) «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» утворено консультативно-дорадчий орган при Президентові України – Національну раду з відновлення України від наслідків війни (далі – Рада). Даним Указом Президента України затверджено Положення про Раду по посадовий склад Ради. Відповідно до положенням одним з основних завдань Ради є розроблення плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, який, зокрема, передбачатиме відновлення і розбудову транспортної, медичної, соціальної, комунальної, виробничої інфраструктури та житла, інфраструктури енергетики, зв'язку, військової інфраструктури та військово-промислового комплексу, структурну модернізацію та перезапуск економіки, заходи з подолання безробіття, підтримки сімей з дітьми, вразливих верств населення, осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок війни, відновлення та збереження об'єктів культурної спадщини [4].

При вказаній Раді створено 24 робочі групи, зокрема одна із яких – робоча група з питань будівництва, містобудування, модернізації міст та регіонів.

Кожна із 24 робочих груп підготувала матеріали, які надалі складатимуть розділи Плану відновлення України.

Матеріали робочих груп містять в собі:

- поточний стан кожного напрямку;
- ключові виклики, можливості та обмеження розвитку;
- основні проблеми, які слід вирішити в межах Плану відновлення;
- цілі, завдання, етапи Плану. Зокрема завдання та заходи поділені на короткострокові (строк виконання – протягом 6 місяців), середньострокові (строк виконання – протягом наступних 3 років) та стратегічні (строк виконання – протягом наступних 6 років);
- основні очікувані результати та ключові показники їх вимірювання. Очікувані результати також поділені на короткострокові, середньострокові та стратегічні. Також містяться ключові показники ефективності виконання завдань, спрямованих на досягнення стратегічних цілей та ключові показники ефективності досягнення (за періодами виконання завдань) та ключові показники ефективності досягнення стратегічних цілей [5].

Отже, управління регіональним розвитком в умовах дії воєнного стану суттєво відрізняється від управління регіональним розвитком в мирний час та має свої особливості. Це вимагає проведення окремих наукових досліджень з метою розробки дієвих механізмів управління. Попри те, що в зараз продовжує діяти воєнний стан, слід вжити заходів для ефективного управління регіональним розвитком. В першу чергу необхідно оцінити ситуацію, яка відбувається зараз в кожному регіоні та визначити першочергові завдання. Далі слід розробити відповідні рекомендації щодо ефективного управління регіональним розвитком в період дії воєнного стану.

Список літератури

1. Борщевський В.В., Василиця О.Б., Матвеев Є.Є. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. – Держава та регіони. Серія: Публічне управління та адміністрування. – 2022. - №2 (76). – С.30 – 35. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2022/5.pdf

2. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с. untitled (kpi.ua)

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. №695. Режим доступу: Про затвердження Державної страт... | від 05.08.2020 № 695 (rada.gov.ua)

4. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни : Указ Президента України від 21.04.2022 р. №266/2022. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text>

5. Урядовий портал. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>